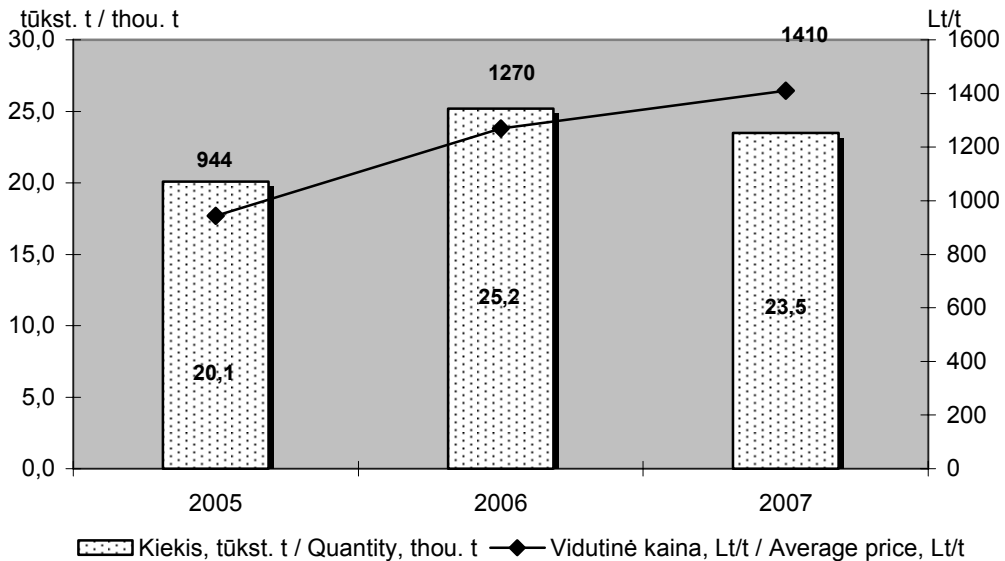

DARŽOVĖS / VEGETABLES

Dėl darbo jėgos trūkumo ne visi Lietuvos daržovių augintojai spėjo laiku nuimti daržovių derlių. Be to, derliaus nuėmimą ir rankomis, ir technika lėtino liūčių suslėgtas, sunkus dirvožemis.

Vidaus ir užsienio rinka. Per 2007 metų sausio–spalio mėnesius daržovių supirkta 6,7 proc. mažiau negu per 2006-ųjų, tačiau 16,9 proc. daugiau nei per 2005-ųjų tą patį laikotarpį (1 pav.). Supirkimo kaina didėjo, ji buvo 11 proc. didesnė, palyginti su 2006-ųjų, ir 1,5 karto, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu.

1 pav. Daržovių supirkimas ir vidutinė kaina 2005–2007 metų sausio–spalio mėnesiais
Figure 1. Quantities and average prices of vegetables purchased in January–October 2005–2007

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2007. – V.: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2005 m., 2006 m., 2007 m. liepos 1 d. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

Auginantys **burokėlius** ūkininkai dėl prastos jų kokybės patyrė nuostolių. Tačiau 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų spalio mėnesiu, burokėlių supirkimo kaina Lietuvoje truputį (2 proc.) pakilo (1 lentelė). Latvijoje, palyginti su praeitais metais, kaina išaugo 13 proc., bet burokėliai 7 proc. pigesni nei Lietuvoje. Lenkijoje burokėliai net 27 proc. pigesni negu Lietuvoje.

Lietuvos parduotuvėse 2007 metų rugsėjį burokėliai buvo parduodami 4 proc., o turguose – 23 proc. brangiau nei prieš metus. Turguose 2007 metų spalio mėnesį jie buvo 13 proc. pigesni nei parduotuvėse.

Kopūstai. Kopūstų kaina Lietuvos prekiniuose ūkiuose 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų spalio mėnesiu, buvo 27 proc. didesnė. Lietuvoje jie buvo parduodami 1,7 karto brangiau nei Lenkijos prekiniuose ūkiuose. Tačiau pagrindinėje lietuviškų kopūstų užsienio rinkoje – Rusijoje – jų

kaina 1,5 karto didesnė nei mūsų šalies ūkiuose. Parduotuvėse kopūstai rugsėjį buvo 9 proc., o turguose – 17 proc. brangesni nei prieš metus. Kopūstai parduotuvėse spalio mėnesį buvo parduodami 4 proc. didesne kaina negu turguose.

2007 metų rugsėjo pradžioje kopūstai Vilniuje buvo parduodami pigiau nei daugelio valstybių sostinėse, dar pigesni jie buvo Prahoje ir Taline. Daug didesnės kopūstų kainos buvo Berlyne – 2,4 karto, Varšuvoje – apie 5 proc. Per metus Vilniuje šios daržovės pabrango 35 proc.

Kopūstų per 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesius į Lietuvą įvežta 5,8 proc. daugiau nei išvežta. Smarkiai išaugo ir importo, ir eksporto srutai: importas per metus padidėjo 1,7, eksportas – 1,6 karto. 83 proc. įvežta iš Lenkijos, o 93 proc. eksporto teko Rusijai.

1 lentelė / Table 1

**Vidutinės daržovių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2006 ir 2007 metų spalio mėnesį, Lt/kg**

*Average farm prices of vegetables in Lithuania and selected foreign countries
in October 2006 and 2007, Lt/kg*

Metai / Year	Lietuva Lithuania	Latvija Latvia	Estija Estonia	Lenkija Poland	Rusija Russia	Vokietija Germany	Čekija Czech Republic
Burokėliai / Beetroot							
2007	0,56	0,52	0,56	0,41	0,95	1,55	-
2006	0,55	0,46	0,73	0,39	0,85	1,31	-
2007, palyginti su compared to 2006, %	102	113	77	105	112	118	-
Kopūstai / Cabbage							
2007	0,62	0,68	0,51	0,37	0,92	0,68	0,55
2006	0,49	0,59	0,59	0,25	0,68	0,58	0,44
2007, palyginti su compared to 2006, %	127	115	86	148	135	117	125
Morkos / Carrot							
2007	0,66	0,95	0,79	0,54	1,03	0,83	0,75
2006	0,78	0,83	0,94	0,52	1,04	0,80	0,68
2007, palyginti su compared to 2005, %	85	114	84	104	99	104	110
Svogūnai / Onions							
2007	0,75	1,07	-	0,61	1,19	0,55	0,95
2006	0,88	1,19	-	0,72	1,05	0,65	0,93
2007, palyginti su compared to 2005, %	85	90	-	85	113	85	102

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Pažangiai ūkininkaujantys **morkų** augintojai nukasė gerą jų derlių. Kai kuriuose Lietuvos ūkiuose derlingumas siekė net 120 t/ha, todėl kainos prekiniuose ūkiuose 15 proc. mažesnės nei prieš metus. Lietuvoje morkos vienos pigiausių, pigesnės (18 proc.) tik Lenkijoje. 2007 metų rugsėjį morkos parduotuvėse buvo parduodamos 9 proc. pigiau, o turguose tokiomis pat kainomis kaip prieš metus. Parduotuvėse spalį jos buvo apie 7 proc. brangesnės negu turguose. Vilniuje fasuotos morkos 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų spalio, atpigo 2 proc., o nefasuotos pabrango 4 proc. 2007 metų rugsėjo mėnesį Vilniaus prekybos centruose morkos buvo vienos brangiausių – apie 1,9 karto brangesnės nei pigiausiai morkas parduodančioje Lenkijoje.

Per 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesius, palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, morkų ir burokėlių į šalį įsivežta 9,5 proc. mažiau, o eksportuota 1,6 karto daugiau. Net 84 proc. morkų ir burokėlių eksportuota į Rusiją. 48 proc. morkų ir burokėlių įsivežta iš Lenkijos, 33 proc. – iš Nyderlandų.

Svogūnai. 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų spalio, Lietuvos ūkiuose svogūnai atpigo 15 proc., tačiau Lenkijoje jie buvo 19 proc., o Vokietijoje – 27 proc. pigesni. 2007 metų rugsėjo mėnesį, palyginti su 2006-ųjų rugsėju, svogūnai parduotuvėse buvo parduodami 5 proc., o turguose – 9 proc. brangiau. Parduotuvėse spalį svogūnų kaina buvo apie 4 proc. didesnė nei turguose.

Svogūnų mažmeninė kaina Vilniuje panaši kaip Estijoje, tačiau 29 proc. didesnė nei Varšuvoje ir 18 proc. – nei Prahoje. 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006 metų spalio, Vilniuje ji beveik nepakito (padidėjo vos 1 proc.).

Svogūnų į šalį importuojama daugiau nei eksportuojama. Per 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesius jų įsivežta 10 proc. daugiau negu per 2006-ųjų tą patį laikotarpį. 52 proc. svogūnų importuota iš Nyderlandų, 33 proc. – iš Lenkijos, tačiau dėl liūčių ir potvynių jų kokybė šiemet prastesnė.

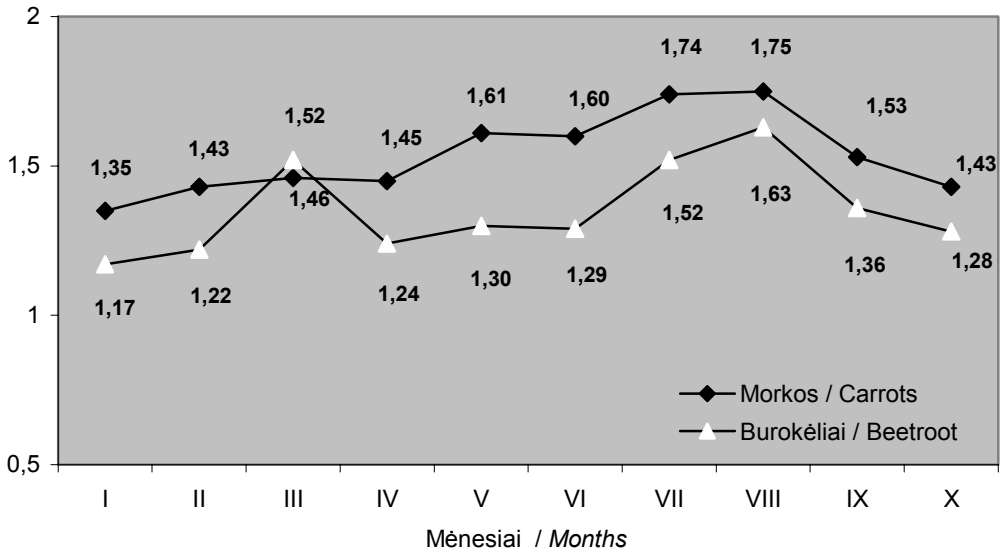
2 lentelė / Table 2

**Morkų, kopūstų ir svogūnų mažmeninės kainos kai kurių ES valstybių sostinėse
2007 metų rugsėjo mėnesį, Lt/kg**

*Retail prices of carrot, cabbage and onion in the capital cities of selected EU countries
in September 2007, Lt/kg*

Daržovės Vegetables	Vilnius	Talinas	Ryga	Varšuva	Praha	Bratislava	Budapeštas	Berlynas	Stokholmas
Morkos Carrot	2,29	1,38	2,06	1,18	1,46	1,59	2,21	2,22	1,80
Kopūstai Cabbage	1,26	0,99	1,33	1,32	1,19	1,31	1,96	3,07	-
Svogūnai Onion	1,72	1,68	2,31	1,33	1,46	1,91	2,91	3,42	1,80

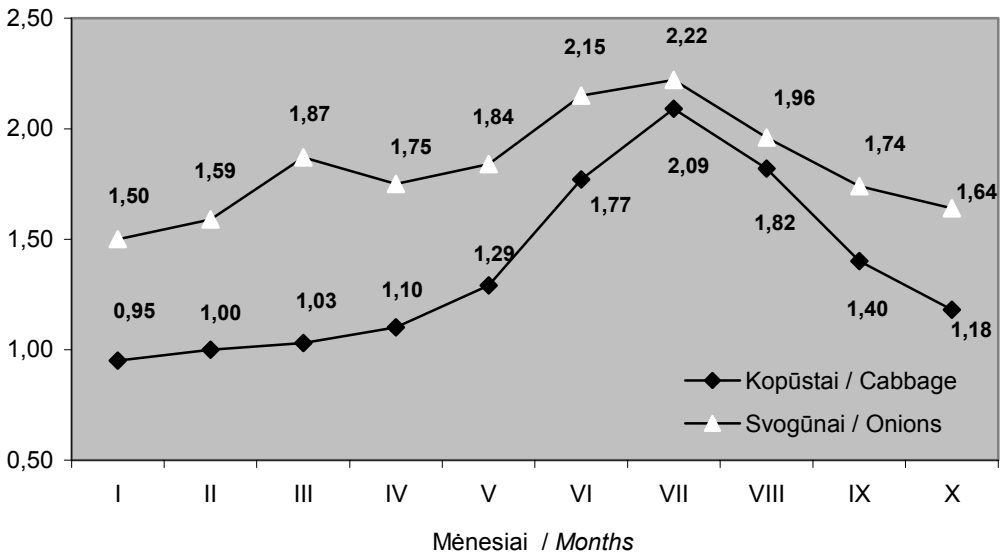
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2 pav. Vidutinės morkų ir burokėlių kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, Lt/kg

Figure 2. Average retail prices of carrots and beetroot in Lithuanian supermarkets in January–October 2007, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

3 pav. Vidutinės kopūstų ir svogūnų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, Lt/kg

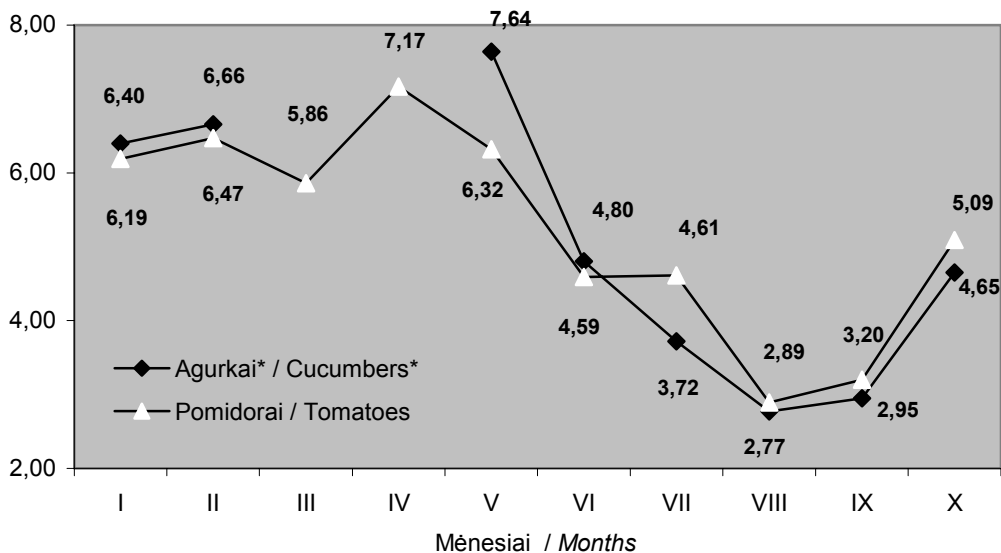
Figure 3. Average retail prices of cabbage and onions in Lithuanian supermarkets in January–October 2007, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

Agurkų kaina parduotuvėse 2007 metų rugsėjo mėnesį, palyginti su 2006-ųjų rugsėju, išaugo 1,6 karto (4 pav.). Pomidorų kaina parduotuvėse taip pat išaugo – 10 proc. Turguose spalio mėnesį agurkai buvo 20 proc., o pomidorai – 26 proc. pigesni nei parduotuvėse.

2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais agurkų įsivežta 0,4 tūkst. t daugiau nei išvežta. Daugiausia agurkų importuota iš Lenkijos (53 proc.), Nyderlandų (22 proc.) ir Ispanijos (21 proc.), o eksportuota į Latviją (44 proc.), Rusiją (35 proc.) ir Estiją (19 proc.). Į pastarąją eksportas per metus išaugo 3,9 karto.

Pomidorų eksportas (21,4 tūkst. t) 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 2 kartus, o importas (26,7 tūkst. t) – 1,5 karto didesnis. Net 44 proc. pomidorų importuota iš Lenkijos, 28 proc. – iš Ispanijos, 26 proc. – iš Nyderlandų. Eksportuota 21,4 tūkst. t pomidorų, 79 proc. – į Rusiją. Smarkiai išaugo eksportas į Estiją (išvežta beveik 1,8 tūkst. t).

4 pav. Vidutinės agurkų ir pomidorų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, Lt/kg

Figure 4. Average retail prices of cucumbers and tomatoes in Lithuanian supermarkets in January–October 2007, Lt/kg

* Trumpavaisiai / Short-fruit.

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais daržovių užsienio prekybos balansas buvo teigiamas – išvežta 4,7 tūkst. t daržovių daugiau nei įvežta. Vertine išraiška balansas taip pat teigiamas – 67,1 mln. Lt, nes eksportuojamų daržovių kaina buvo 3,10 Lt/kg – apie 26 proc. didesnė negu įvežamų. Teigiamą užsienio prekybos balansą nulėmė netradicinių daržovių ir grybų eksporto padidėjimas. Net 60 proc. eksporto sudarė pievagrybiai, 23 proc. – paprikos. Pastarųjų eksportas padidėjo

labiausiai – palyginti su 2006 metų atitinkamu laikotarpiu, jų eksportuota 4 kartus daugiau. Netradicinių daržovių ir grybų išvežta 31,5 tūkst. t – 3,2 karto daugiau nei įvežta. Daugiausia – 79 proc. į Rusiją. 84 proc. pievagrybių eksporto tenka Rusijai, paprikų – 94 proc.

Daržovių eksportas 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, išaugo 46 proc., importas – 24 proc. (3 lentelė). Eksporto vertė – 310,8 mln. Lt, t. y. 1,5 karto didesnė nei prieš metus. Importo vertė – 234,7 mln. Lt, t. y. 20 proc. didesnė nei 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais.

3 lentelė / Table 3

Daržovių eksportas ir importas 2006 ir 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t
Exports and imports of vegetables in January–October 2006 and 2007, thou. t

Produkcija / Products	Eksportas / Exports		Importas / Imports	
	2006	2007	2006	2007
Daržovės / Vegetables	68,3	100,0	76,7	95,4
iš jų / of which:				
pomidorai / tomatoes	10,9	21,4	17,2	26,7
agurkai / cucumber	3,9	5,1	4,9	5,5
svogūnai / onions	4,6	4,1	10,5	11,6
morkos, burokėliai <i>carrot, beetroot</i>	5,6	8,7	10,8	9,8
kopūstai / cabbage	14,4	23,5	14,9	25,0

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Daugiausia daržovių eksportuota į Rusiją – 78 tūkst. t (5 pav.) (32 proc. sudarė kitos daržovės, 28 proc. – gūžiniai kopūstai, 2 proc. – pomidorai). 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais į Rusiją išvežta 1,6 karto daugiau daržovių nei per tą patį 2006-ųjų laikotarpį. Į Latviją eksportuota 7,3 tūkst. t (31 proc. agurkų, 24 proc. pomidorų), Estiją – 6,5 tūkst. t (28 proc. pomidorų, 16 proc. kopūstų ir 15 proc. agurkų).

Daugiausia daržovių importuota iš Lenkijos (6 pav.) – 50,3 tūkst. t (41 proc. sudarė gūžiniai kopūstai). Iš Ispanijos įvežta 9,3 tūkst. t (79 proc. pomidorų, 13 proc. agurkų). Iš Nyderlandų (trečioji pasaulio daržovių eksportuotoja po Ispanijos ir Meksikos) importuota 20,2 tūkst. t (34 proc. pomidorų, 30 proc. – svogūnų ir česnakų).

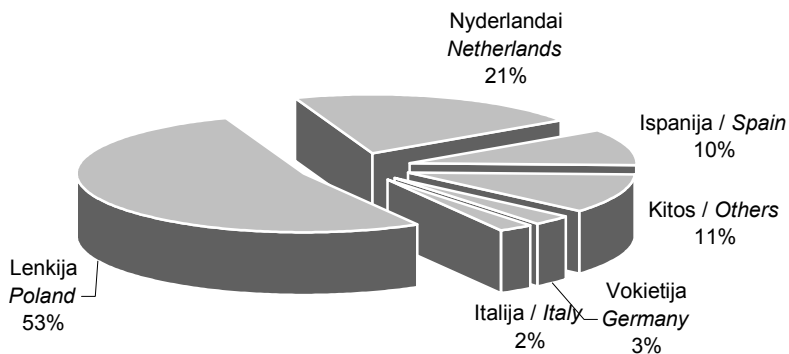
Daržovių produktai. 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, palyginti su 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, išaugus paklausai vidaus rinkoje, labai padidėjo raugintų kopūstų gamyba – 2,7 karto. Užšaldyta 31 proc. daugiau daržovių ir jų mišinių. Pomidorų sulčių pagaminta šiek tiek (2 proc.) daugiau, o pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų gamyba sumažėjo 12,5 proc. (4 lentelė).

5 pav. Daržovių eksportas 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais

Figure 5. Exports of vegetables in January–September 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

6 pav. Daržovių importas 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais

Figure 6. Imports of vegetables in January–September 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Daržovių produktų gamyba 2006 ir 2007 metų sausio–spalio mėnesiais
Production of vegetable products in January–October 2006 and 2007

Produktai / Products	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Pomidorų sultys, tūkst. l / <i>Tomato juice, thou. l</i>	4032,1	4126,8	102
Pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai, tūkst. t <i>Tomato ketchup and other tomato sauces, thou. t</i>	12,0	10,5	88
Nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos, t <i>Tomato sauces and pastes non concentrated, t</i>	41,4	37,8	91
Rauginti kopūstai, t / <i>Cabbages preserved, t</i>	325,1	879,5	2,7*
Paruoštos ar konservuotos išlukštentos pupelės, t <i>Shelled bean prepared or preserved, t</i>	44,4	33,8	76
Užšaldytos daržovės ir jų mišiniai, t <i>Vegetables and mixtures, frozen, t</i>	403,0	527,4	131

* Kartai / *Times*.

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2007 metų sausio–spalio mėnesiais vidaus rinkoje buvo parduota 94 proc. pomidorų sulčių, 85 proc. pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų, o nekonzentruotų pomidorų tyrelių ir pastų gamyba orientuota tik į vidaus rinką. Užšaldytų daržovių ir jų mišinių vidaus rinkoje parduota 49 proc., raugintų kopūstų – 97 proc., paruoštų ar konservuotų išlukštentų pupelių – 84 proc.

Daržovių produktų užsienio prekybos balansas 2007 metų sausio–spalio mėnesiais buvo neigiamas. Pomidorų sulčių įvežta 9,8 karto daugiau nei išvežta. Importuota 4,1 tūkst. t: 50 proc. – iš Latvijos, 30 proc. – iš Lenkijos. Pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų įvežta 1,8 karto daugiau nei išvežta. Daugiausia šios produkcijos importuota iš Latvijos – 25 proc., Nyderlandų – 24 proc., Lenkijos – 19 proc.